

POSTANOWIENIE

Dnia 7 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **J. G.**

obwinionego o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 7 września 2023 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść obwinionego

od prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego we Włocławku

z dnia 31 marca 2023 r., sygn. akt II W 385/23,

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu we Włocławku do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Po rozpoznaniu skierowanego przez Komendanta Miejskiego Policji w W. wniosku o ukaranie J.G., obwinionego o to, że w dniu 2 listopada 2022 r. o godz. 18:40 w S. na ul. [...] prowadził pojazd marki B. o nr rej. [...] po drodze publicznej nie posiadając uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B, tj. o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w, Sąd Rejonowy we Włocławku postanowieniem z dnia 31 marca 2023 r., sygn. akt II W 385/23, działając na podstawie art. 59 § 2 k.p.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w. odmówił wszczęcia postępowania przeciwko obwinionemu J. G., obciążając jednocześnie kosztami postępowania Skarb Państwa.

Wobec niezaskarżenia przez żadną ze stron, postanowienie uprawomocniło się w dniu 13 kwietnia 2023 r., bez postępowania odwoławczego.

Od tego orzeczenia kasację, na niekorzyść J. G., złożył w dniu 28 czerwca 2023 r. Prokurator Generalny. Zaskarżając postanowienie Sądu Rejonowego we

Włocławku w całości podniósł zarzut „rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w., art. 34 k.p.w. oraz art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 32 § 2 i § 5 k.p.w., polegającego na zaniechaniu przeprowadzenia i przedstawienia w uzasadnieniu postanowienia prawidłowej, uwzględniającej zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego oceny zgromadzonego materiału dowodowego, skutkiem czego było dowolne uznanie, że czyn zarzucany obwinionemu nie wyczerpuje znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. i należy go oceniać w kategorii ewentualnego występku z art. 180a k.k., co w konsekwencji doprowadziło do niezasadnej odmowy wszczęcia postępowania w sytuacji, kiedy należyta ocena tegoż materiału, w tym treści decyzji administracyjnych wydanych wobec J. G. w przedmiocie zatrzymania dokumentu prawa jazdy, obowiązujących wymienionego w czasie kierowania przez niego pojazdem w dniu 2 listopada 2022 r., w zestawieniu z decyzjami administracyjnymi o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, które jednak nie były wykonalne i nie obowiązywały obwinionego we wskazanej dacie, albowiem przedmiotowe uprawnienia zostały cofnięte w okresach: od 19 maja 2019 r. do 15 listopada 2019 r. oraz od 3 listopada 2022 r. do 2 listopada 2023 r., winna prowadzić do wniosku, iż nie zaistniały okoliczności wyłączające postępowanie, określone w art. 59 § 2 k.p.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w.”.

W oparciu o tak sformułowanych zarzut autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu we Włocławku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego, wniesiona na niekorzyść obwinionego, z zachowaniem terminu określonego w art. 110 § 2 k.p.w., okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznania na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżone postanowienie zostało wydane z rażącym naruszeniem prawa, opisanym w zarzucie kasacji.

Sąd Rejonowy we Włocławku błędnie uznał, że zaistniały okoliczności wskazane w art. 5 § 1 pkt 2 k.p.k., wskazujące, że czyn zarzucany obwinionemu nie wyczerpuje znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. Zdaniem tego Sądu, ponieważ z

załączonych do wniosku materiałów wynika, że wymieniony został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II W 1265/22, za czyn z art. 87 § 1 k.w. i inne na karę grzywny oraz orzeczono wobec niego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 1 roku, zaś przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 3 listopada 2022 r. i od tego dnia obowiązuje wskazany środek karny, a nadto, na mocy decyzji Starosty W. z dnia 20 lutego 2020 r. obwinionemu zatrzymano prawo jazdy, to czyn J. G. oceniać należy ewentualnie jako występki z art. 180a k.k.

Trafnie wskazuje skarżący, że stanowisko przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego we Włocławku nie może zyskać akceptacji, ponieważ w przywołanej na jego poparcie argumentacji wskazano na okoliczności, które nie dowodzą, aby swoim zachowaniem, podjętym w dniu 2 listopada 2022 r. obwiniony wyczerpał ustawowe znamiona występkę z art. 180a k.k. Wprost świadczą natomiast o tym, że kierując pojazdem mechanicznym w tym dniu, J. G. nie posiadał do tego uprawnień, albowiem prawo jazdy zostało mu zatrzymane mocą przywołanej przez sąd *meriti* decyzji Starosty W. z dnia 20 lutego 2020 r. Oczywiście jest przy tym, że żadnego wpływu na karnoprawną ocenę zachowania wymienionego nie mógł mieć wyrok Sąd Rejonowego we Włocławku z dnia 19 października 2022 r. o sygn. akt II W 1265/22, albowiem orzeczenie to - jak słusznie wskazał zresztą sam Sąd Rejonowy - uprawomocniło się dopiero w dniu 3 listopada 2022 r., czyli już po tym, jak J. G. dopuścił się czynu, o popełnienie którego został obwiniony.

Tymczasem zachowanie J. G. w analizowanym czasie, jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, godziło w bezpieczeństwo ruchu drogowego, któremu zagrażać może zarówno uczestniczenie w ruchu osób niemających odpowiednich uprawnień, jak i poruszanie się po drogach publicznych, w strefach zamieszkania lub w strefach ruchu pojazdów, których sprawność techniczna nie została odpowiednio zweryfikowana. W konsekwencji powyższego, w art. 94 k.w. stypizowane zostały dwa wykroczenia, a mianowicie: prowadzenie pojazdu przez osobę nieposiadającą wymaganych uprawnień (§ 1) oraz prowadzenie pojazdu niedopuszczonego do ruchu (§ 2).

Wymagania konieczne do uzyskania uprawnienia do prowadzenia pojazdów od 19 stycznia 2013 r. określają przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 622). Zgodnie z art. 4 tej ustawy, dokumentem potwierdzającym posiadanie uprawnień do kierowania motorowerem, pojazdem silnikowym lub zespołem pojazdów składającym się z pojazdu silnikowego i przyczepy lub naczepy jest prawo jazdy (zarówno wydane w kraju, jak i za granicą) lub pozwolenie wojskowe. Przepisy art. 12 ustawy o kierujących pojazdami określają natomiast negatywne przesłanki do wydania prawa jazdy.

Brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. będzie zachodził zatem wówczas, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany ustawowo (ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym oraz ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami), utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając *de facto* takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe „zawieszenie”, nie powodujące jednak ich definitywnej utraty (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt IV KK 59/19).

W tym kontekście należy przywołać również dyspozycję art. 104a ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, który to przepis reguluje kwestię zawieszenia uprawnień do kierowania pojazdami, stanowiąc w szczególności w ust. 1, iż zawieszeniu ulegają uprawnienia do kierowania pojazdami osoby, której zatrzymano dokument stwierdzający posiadanie uprawnienia do kierowania (pkt 1) oraz wobec której starosta wydał decyzję administracyjną o zatrzymaniu dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdami (pkt 2).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt analizowanej sprawy należy stwierdzić, że z materiałów załączonych do wniosku o ukaranie J. G. wynika, że w czasie popełnienia zarzucanego mu wykroczenia, tj. 2 listopada 2022 r., wymieniony kierował pojazdem mechanicznym pomimo, iż nie posiadał do tego uprawnień, albowiem prawo jazdy zostało mu zatrzymane na mocy decyzji administracyjnych, gdzie jednocześnie uprawnienia te nie były wówczas cofnięte w rozumieniu dyspozycji art. 180a k.k.

Starosta W. w dniu 11 grudnia 2017 r. wydał J. G. prawo jazdy kategorii B, AM, BI, BE i T o nr [...], na druku [...] (k. 6 akt II W 385/23). Następnie, ten sam organ wydał wobec J. G. dwie decyzje administracyjne w przedmiocie zatrzymania wskazanego dokumentu prawa jazdy: decyzję z dnia 15 stycznia 2020 r. o nr [...], wobec nieprzedstawienia w wymaganym terminie zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego (k. 7 akt II W 385/23) oraz decyzję z dnia 20 lutego 2020 r. o nr [...], wobec zaniechania poddania się w określonym terminie badaniom lekarskim i psychologicznym (k. 9). Obu wskazanym decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności, a nadto nie zostały one zaskarżone przez obwinionego.

Wprawdzie wobec obwinionego J. G zostały również wydane dwie decyzje administracyjne w przedmiocie cofnięcia przyznanych uprawnień do kierowania pojazdami, stwierdzonych opisanym powyżej dokumentem prawa jazdy, ale biorąc pod uwagę terminy obowiązywania tych decyzji, nie mogą one stanowić podstawy do uznania, że kierując pojazdem w dniu 2 listopada 2022 r., wymieniony nie stosował się do postanowień tychże decyzji w rozumieniu art. 180a k.k.

Starosta Włocławski decyzją administracyjną z dnia 28 października 2019 r. o nr [...] cofnął J. G. uprawnienia do kierowania pojazdami w okresie od 19 maja 2019 r. do 15 listopada 2019 r. (k. 8). Decyzja ta przestała zatem obowiązywać przed zdarzeniem będącym przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, popełnionym w dniu 2 listopada 2022 r. Kolejna decyzja administracyjna, mocą której ponownie cofnięto J. G. uprawnienia do kierowania pojazdami, została natomiast wydana już po tej dacie. Starosta W. decyzją z dnia 21 grudnia 2022 r. o nr [...] cofnął J. G. uprawnienia do kierowania pojazdami na okres od 3 listopada 2022 r. do 2 listopada 2023 r. włącznie (k. 15).

W realiach analizowanej sprawy, w oparciu o załączone do wniosku o ukaranie dokumenty, brak jest zatem podstaw do uznania, iż zachowanie J. G. w dniu 2 listopada 2022 r. nie wyczerpuje znamion zarzucanego mu wykroczenia i należy je oceniać ewentualnie jako występki z art. 180a k.k. Sąd Najwyższy zwracał już wielokrotnie uwagę w swoich judykatach, że „występek z art. 180a k.k. może popełnić jedynie osoba, wobec której wskazana w tym przepisie decyzja zapadła i tylko w okresie, na jaki - na jej mocy - cofnięto uprawnienia do kierowania

pojazdami. Decyzja ta, co oczywiste, w dacie czynu musi być decyzją wykonalną. Zachowanie osoby, która prowadzi pojazd mechaniczny po zakończeniu okresu wskazanego w decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi, ale bez ich odzyskania, nie stanowi zatem niestosowania się do decyzji o ich cofnięciu, lecz jest prowadzeniem pojazdu mechanicznego bez posiadania uprawnień. Tym samym zachowanie to nie wyczerpuje znamion przestępstwa z art. 180a k.k., a jedynie znamiona wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.” (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 20 listopada 2020, V KK 429/20; 23 lutego 2021 r., V KK 541/20; 26 października 2021 r., IV KK 349/20).

Mając na względzie przedstawiony wcześniej stan faktyczny i prawny wadliwym było postąpienie Sądu Rejonowego w Włocławku, który odmówił wszczęcia postępowania w sprawie o wykroczenie z art. 94 § 1 k.k., która to decyzja, o czym świadczy zawartość merytoryczna wydanego orzeczenia, a zwłaszcza lakoniczna w swej treści argumentacja uzasadnienia sądu *meriti*, nie była poprzedzona pogłębioną analizą prawną oraz należytą oceną zgromadzonych dowodów. W konsekwencji powyższego, Sąd Rejonowy we Włocławku procedując w sprawie również w sposób całkowicie dowolny i arbitralny uznał, że zachowanie obwinionego nie wyczerpuje znamion zarzucanego mu wykroczenia.

Nie budzi wątpliwości, iż wskazane uchybienie miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, albowiem z nieuprawnioną korzyścią dla obwinionego odstąpiono od merytorycznego rozpoznania sprawy, wyłączając jednocześnie jego odpowiedzialność za popełnione wykroczenie. Prawidłowe wnioskowanie, że w dacie czynu obwiniony nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdami, albowiem zostały one wówczas czasowo zawieszony w związku z zatrzymaniem dokumentu prawa jazdy, a jednocześnie nie były one cofnięte mocą jakiegokolwiek obowiązującej i wykonalnej wówczas decyzji administracyjnej, winno skutkować wszczęciem postępowania przeciwko J. G. o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. i rozpoznaniem sprawy, w ramach której winno zostać wydane merytoryczne rozstrzygnięcie w przedmiocie pociągnięcia wymienionego do odpowiedzialności za zarzucany mu czyn.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu we Włocławku do

ponownego rozpoznania, albowiem od popełnienia tego czynu nie upłynął jeszcze termin przedawnienia określony w art. 45 § 1 k.w.

W postępowaniu ponownym Sąd Rejonowy, mając na uwadze powyższe zapatrywania, jeszcze raz wnikliwie zbada kwestię odpowiedzialności obwinionego za zarzucony mu czyn, a następnie wyda orzeczenie respektujące standard sprawiedliwości materialnoprawnej i proceduralnej.

[K.K.]

[ms]